

Tariffnemnda
Postboks 8119 Dep
0030 Oslo
Postmottak@asd.dep.no

Vår dato 8.9.2016
Deres dato 30.6.2016
Vår referanse 237-10604
Deres referanse 14/2274

HØRINGSSVAR FRA NHO KNYTTET TIL BEGJÆRING OM FORTSATT ALLMENNGJØRING AV INDUSTRIOVERENSKOMSTEN/VO-DELEN FOR SKIPS- OG VERFTSINDUSTRIEN

Det vises til Tariffnemndas brev datert 30. juni 2016 vedrørende begjæring om fortsatt allmenngjøring av Industriooverenskomsten/VO-delen for skips- og verftsindustrien, med høringsfrist 9. september 2016. Ved dette avgis høringsuttalelse på vegne av Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) med tilsluttede landsforeninger.

Innledende bemerkninger

NHO vil innledningsvis påpeke at vi er opptatt av ordnede arbeidsforhold og at en allmenngjøring innen rammene av allmenngjøringsloven, herunder Norges EØS-rettslige forpliktelser, i enkelte tilfeller kan være et hensiktsmessig virkemiddel. NHO finner imidlertid grunn til å stille spørsmål ved om allmenngjøring generelt sett er et riktig tiltak for å motvirke utfordringer i deler av arbeidslivet. Allmenngjøring er ment å være et midlertidig virkemiddel. Allmenngjøring har nå vært gjort gjeldende for denne industrien i snart åtte år. I den forbindelse viser vi også til vårt brev av 14. april 2016, se vedlegg 1, hvor vi ber Arbeids- og sosialdepartementet om en evaluering av dagens allmenngjøringsordning.

Nærmere om den foreliggende begjæringen - dokumentasjonskravet

Allmenngjøringsloven stiller krav til dokumentasjon for at utenlandske arbeidstakere utfører arbeid på vilkår som er samlet sett dårligere enn gjeldende tariffavtale mv., jf. § 5. NHO vil fremheve at Tariffnemnda har en *fakultativ* adgang til å beslutte allmenngjøring, noe som innebærer at nemnda må vurdere behovet for allmenngjøring og forholdsmessigheten av det enkelte vedtak sett i forhold til den

foreliggende dokumentasjonen. Det må legges til grunn at man "alltid" vil kunne finne uheldige eksempler i enhver bransje.

Høringsbrevet gjengir ingen ny dokumentasjon knyttet til funn i skips- og verftsindustrien, som har hatt allmenngjøring siden 2008. NHO har ved de tidligere høringsrunder påpekt at det ikke var faktisk grunnlag for allmenngjøring idet det har manglet dokumentasjon for at forhold i bransjen er slik at det tilsier allmenngjøring. Når det heller ikke i dag fremlegges noen understøttelse av påstanden om at det er utfordringer i bransjen, vil en fortsatt allmenngjøring etter vårt skjønn være problematisk og bærer preg av fornyet krav kun av "gammel vane". Behovet må etter vår oppfatning vurderes i lys av at bransjen er vel kjent med allmenngjøring og har forholdt seg til dette over lang tid.

Aktiviteten i skips- og verftsindustrien har den senere tid vært synkende, og det må antas at utenlands arbeidskraft i form av utstasjonering eller direkteansettelser er tilsvarende redusert. Det savnes konkrete bevis for at det like fullt er behov for allmenngjøring. Det forutsettes at Tariffnemnda vil foreta en grundigere undersøkelse knyttet til om bransjen fortsatt preges av utenlandsk arbeidskraft med antatt beskyttelsesbehov.

I stedet for dokumentasjon vises det i begjæringen til to rapporter, hvorav den ene ikke siteres riktig. I høringsbrevet s. 2 siteres det fra Holden III-utvalgets utredning, eller muligens fra begjæringens gjengivelse av Holden III-utvalgets utredning. Denne utredningen ble fremlagt i desember 2013 og ikke i mai 2014 som det står i høringsbrevet. Utvalget hadde ikke som mandat å konkret "evaluere trepartssamarbeidet", men å vurdere erfaringene med lønnsdannelsen gjennom de 12 årene som er gått siden handlingsregelen og inflasjonsmålet for pengepolitikken ble innført, samt drøfte makroøkonomiske utviklingstrekk som kan skape utfordringer for norsk økonomi og lønnsdannelsen framover. En av disse utfordringene er arbeidsinnvandring. Sitatet som gjengis fra Holden III-utvalget er heller ikke korrekt, og den egentlige konteksten underkommuniseres. I Tariffnemndas brev heter det:

Utvalget konkluderte videre med at «det er nødvendig med ordninger for å motvirke sosial dumping og lavlønnskonkurranse i lang tid fremover. Partene og myndighetene må løpende vurdere om allmenngjøringsordningen og godkjenningsordninger fungerer tilfredsstillende og forsterke virkemidlene i takt med økende press mot etablerte systemer i arbeidsmarkedet».
(Understreket her for å vise hva som *ikke* fremgår av Holden III-utvalgets innstilling).

Det korrekte sitatet fra Holden III-utvalget:

Utvalget mener det er nødvendig med ordninger for å motvirke sosial dumping og lavlønnskonkurranse på områder med betydelig innvandring i lang tid framover. Myndighetene og partene bør løpende vurdere om allmenngjøringsordningen fungerer tilfredsstillende.¹ (Understreket her for å markerer forskjellene til sitatet ovenfor).

Som det fremgår er det *lagt til mer* enn det som fremgår av Holden III-utvalget, samtidig som "bør" er endret til "må". Dette er etter NHOs syn uheldig. Slik sitatet nå fremstår underkommuniseres det at allmenngjøring også kan ha problematiske sider, hvilket Holden III-utvalget påpekte i hovedkonklusjonens punkt 14 som står utdypet side 121. Det er ikke riktig at Holden III-utvalget ba om forsterkede virkemidler, men ballen ble spilt over til myndigheter og parter. Dette står omtalt tre steder i Holden III-utvalget, se punkt 14 side 11 og tekst side 20 og 121, og omtalen er likelydende alle steder.

Basert på manglende dokumentasjon om behovet for allmenngjøring er til stede, stiller NHO spørsmål ved grunnlaget for en fortsatt allmenngjøring. NHO understreker dessuten viktigheten av at eventuell dokumentasjon er korrekt og representativ. Under enhver omstendighet forutsettes at Tariffnemnda foretar en grundig, helhetlig vurdering av dokumentasjonen og eventuelt ytterligere behov for informasjon etter høringsrunden.

NHO minner om at Tariffnemnda i 2010 ikke fant grunn til videreføring av forskrift om allmenngjøring av tariffavtaler for byggeplasser i Osloregionen (elektro), fordi vilkårene ikke lenger var til stede. Forskriften hadde da virket i 5 år. Nemnda la i den forbindelse vesentlig vekt på at Arbeidstilsynet ikke fant brudd på forskriften eller "sosial dumping" i bransjen. Slike vurderinger lå også til grunn for manglende videreføring på landanleggene i 2010. Tilsvarende vurderinger bør etter NHOs syn gjøre seg gjeldende her.

Retningslinjer

I begjæringen gjengis LOs påstander om at en betydelig andel av bransjen unnlater å betale utenbystillegget og at det trekkes betydelige beløp i reiser, kost og losji av den minstelønnen som er fastsatt i forskriften. Dersom denne tilstandsbeskrivelsen er korrekt, representerer det i så fall brudd på eksisterende allmenngjøringsforskrift. Det er da tale om et håndhevelsesproblem, hvilket ikke kan danne grunnlag for å kreve fortsatt allmenngjøring.

Deretter gjengis påstander om illojale "tilpasninger" til Langset-dommen (ARD 2014-4) ved at det etableres avdelinger på oppdragsstedene som er å anse som

¹ NOU 2013: 13 s. 20 første spalte.

"bedrifter" etter Industriooverenskomsten/VO-delen § 8.1 første ledd. Etter NHOs oppfatning bygger disse påstandene på gale forutsetninger, og NHO vil advare mot å fastsettes slike retningslinjer.

For det første er det grunn til minne om at forskriften ikke benytter termen "bedrift" som grunnlag for reguleringen. Tvert om er forskriftens anvendelsesområde funksjonelt angitt i § 1, hvor det heter at den kommer til anvendelse på visse arbeidstakergrupper som utfører "produksjons-, montasje- og installasjonsarbeid i skips- og verftsindustrien". Så lenge forskriften ikke har et reguleringsmessig utgangspunkt i bedriften, blir det etter NHOs oppfatning ikke riktig at Tariffnemnda skal fastsette retningslinjer for tolkningen av bedriftsbegrepet slik det anvendes i tariffavtalen.

For det annet vil en eventuell forskriftsfesting av retningslinjenes krav til hva som er en "bedrift", gripe sterkt inn i grensen mellom en etablering og tjenesteyting etter EØS-avtalen. Det som i en nasjonal kontekst "bare" blir spørsmålet om tariffavtalens anvendelse i en gitt situasjon, vil i et grensekryssende tilfelle blir et spørsmål om hvilken grunnleggende frihet som kommer til anvendelse. Grensen mellom hva som er en tjeneste og hva som er etablering kan være vanskelig å avgjøre, og er i siste instans et spørsmål for EU-domstolen og EFTA-domstolen. Å gi retningslinjer i tråd med LOs begjæring vil være ensbetydende med å fastlegge den nærmere grensen mellom etablering og tjenesteyting etter EU/EØS-retten. Av naturlige grunner bør det ikke være Tariffnemnda som foretar denne grensedragningen.

For det tredje er det også grunn til å påpeke at det regelteknisk er svært uheldig å gi retningslinjer eller momenter i forskrifts form, når grensen i realiteten må trekkes etter en konkret helhetsvurdering. Momenter eller retningslinjer har lett for å bli rettslige minstevilkår, noe som gjør den konkrete helhetsvurderingen statisk og mindre fleksibel.

Subsidiære bemerkninger

Utenbystillegg

For det tilfellet at Tariffnemnda skulle finne grunn til å videreføre allmenngjøringen, har NHO enkelte bemerkninger til forskriftens utforming.

I forslaget til forskriftstekst om utenbystillegg (forslagets § 3 (2)) heter det:

Med unntak for arbeidstakere som blir inntatt på arbeidsstedet skal det for arbeidsoppdrag hvor overnatting utenfor hjemmet er nødvendig, betales et tillegg per time på:

Bestemmelsen bygger på VO kapittel VIII og forskriftsteksten forsøker å uttrykke de vilkår som fremgår av VO § 8.1 og § 8.4. Etter NHOs oppfatning fremgår det ikke klart av forskriftsteksten at det er et vilkår for utenbystillegg at man er "sendt på arbeidsoppdrag", slik det fremkommer av VO § 8.1. Det er uheldig at dette vilkåret ikke fremkommer at forskriften, og NHO foreslår derfor å endre formuleringen slik:

"Arbeidstakere som blir sendt på arbeidsoppdrag utenfor bedriften, og hvor overnatting utenfor hjemmet er nødvendig, skal betales et tillegg per time på:

(tilleggssatsene)

Unntatt fra denne bestemmelsen er tilfeller hvor arbeidstakerne er inntatt på arbeidsstedet."

Reise, kost og losji

På samme måte som for utenbystillegg, uttrykker forskriftsteksten bare deler av vilkårene som må være oppfylt for at det skal være krav om dekning av reise, kost og losji. NHO foreslår derfor at § 7 blir omformulert. For enkelthets skyld har vi sammenstilt forslaget fra Tariffnemnda og forslaget fra NHO i tabellen nedenfor.

Forslaget fra Tariffnemnda	Forslaget fra NHO
Første ledd: For arbeidsoppdrag hvor overnatting utenfor hjemmet er nødvendig, skal arbeidsgiver etter nærmere avtale dekke nødvendige reiseutgifter ved arbeidsoppdragets begynnelse og slutt, og for et rimelig antall hjemreiser.	Første ledd: Når arbeidstaker blir sendt på arbeidsoppdrag utenfor bedriften, og hvor overnatting utenfor hjemmet er nødvendig, skal arbeidsgiver etter nærmere avtale dekke nødvendige reiseutgifter ved arbeidsoppdragets begynnelse og slutt, og for et rimelig antall hjemreiser. Bestemmelsen kommer ikke til anvendelse dersom arbeidstakeren er inntatt på arbeidsstedet.
Andre ledd: Før arbeidsgiver sender arbeidstaker på oppdrag utenfor sitt hjemsted, skal det være avtalt ordninger vedrørende	Andre ledd: Før arbeidsgiver sender arbeidstaker på arbeidsoppdrag utenfor bedriften, og hvor overnatting utenfor

kost og losji. Arbeidsgiver skal som hovedregel sørge for kost og losji, men fast diettsats, betaling etter regning e.l. kan avtales.	hjemmet er nødvendig, skal det være avtalt ordninger vedrørende kost og losji. Arbeidsgiver skal som hovedregel sørge for kost og losji, men fast diettsats, betaling etter regning e.l. kan avtales. Bestemmelsen kommer ikke til anvendelse dersom arbeidstakeren er inntatt på arbeidsstedet.

Med vennlig hilsen
Næringslivets Hovedorganisasjon
Område Tariff og medlemstjenester

Nina Melsom
Direktør